

mentis agit. In secunda vero de ministris sacramentorum. Videamus q̄ p̄mo textum. CAP. I.

Paulus vocatus apostolus iesu xpi per voluntates dei et sosthenes frater ecclesie dei que est corinthi. Sanctificatis in christo iesu vocatis scis cum omnibus qui inuocant nomen domini nostri iesu christi in omni loco ipsorum et nostro. Gratias vobis et pax a deo patre nostro et domino iesu christo. Gratias ago deo meo semper pro vobis in gratia dei que data est vobis in christo iesu. quia in omnibus diuites facti estis in illo in omni verbo et in omni scientia sicut testimonium christi confirmatum est in vobis: ita ut nihil vobis desit in vlla gratia: expectantibus reuelationem domini nostri iesu christi qui et confirmabit vos usque in finem sine crimine in die aduentus domini nostri iesu christi. Fidelis deus pro quem vocati estis in societatem filij eius domini nostri iesu christi.

Dividitur q̄ h̄ epla in p̄tes duas. In p̄ma parte ponit epistolare salutacionem. In sc̄da p̄fertur sua iteracione. ibi. (Gratias ago deo meo.) Circa p̄mum tria facit. Primo ponit personas salutatas. Sec̄do personas salutatas. (Ecclesie dei etc.) Tertio bona salutifera optat ibi. (Gratias vobis et pax.) Circa p̄mum duo facit. Primo ponit personam principale quam describit ex nomine dicens. Paulus de quo quidem nomine satis dictum est in epistola ad roma. hic autem sufficit dicere quod hoc nomen premit in signum humilitatis. Nam paulus idem est quod modicum quod ad humilitatem pertinet. p̄ Regum. 13. Tu es parvulus in oculis tuis caput in tribus israel factus es. Mat. 23. Abscondisti haec a sapientibus et prudentibus et reuelasti ea parvulis.

Losequenter describit eam a dignitate. Et p̄mo ponit modum adipiscende dignitatis. cum dicit. (Vocatus.) s̄m illud Deut. 5. Nemo sibi sumit honorem: sed qui vocatur a deo tanquam Aaron. Sec̄do ponit ipsam dignitatem dicens. Ap̄t̄s iesu xpi. que quidem est p̄ma dignitas in ecclesia et interpretatur missus: quia fuerunt missi a deo: ut vice eius fungerentur in terris. Unde dicit Mat. 12. Qui elegit duodecim quos et apostolos nominavit. et iherosol. 2. Deus posuit in ecclesia quosdam p̄mum quidem ap̄t̄os etc. Tertio ponit originem siue causam huius dignitatis. cum dicit. (Per voluntatem dei.) Quod est intelligendum de voluntate beneplaciti ex qua p̄ficiunt illi qui multipl̄ p̄sunt ecclesie. Ecc. 10. In manibus dei potestas terre et vtilis rectorum in tempore suscitabit super illam. Et de p̄dicta voluntate sub figura nobis dicitur Job. 37. Qui lustrat cuncta per circuitum quocumque voluntas gubernatis produxit. Dimittit autem deus aliquos p̄fici propter subditorum peccata: s̄m illud Job. 34. Regnare facit hominem propter peccata populi. Talis autem rector non dicitur esse s̄m voluntatem dei: sed s̄m eius indignationem: s̄m illud Osee. 13. Dabo tibi regem in furore meo et auferam in indignatione mea. Sec̄do ponit personas adiunctas. cum dicit. (Et sosthenes frater.) Quae sibi salutacione adiungit: quia ad apostolorum detulerat cōtentiones et alios corinthiorum defectus: ne hoc videret ex odio fecisse. et ideo nominat eum fratrem ut ostendat quod ex celo charitatis hoc fecerat. puer. 9. Argue sapientem et diliget te.

Deinde ponit personas salutatas. cum dicit. (Ecclesie dei que est corinthi.) Et p̄mo ponit principales personas quas describit tripl̄: primo quidem ex loco. cuius dicit. Ecclesie dei que est

corinthi. id est fidelibus christi corinthi congregatis. ps. Confitebor tibi in ecclesia magna. Sec̄do ex munere gratie. cum dicit. (Sanctificatis in christo iesu) in fide passionis et sacramentis christi iesu: sed abluti estis sed sanctificati estis. Deut. 10. Iesus ut sanctificaret per suum sanguinem populum extra portam passus est. Tertio ponit originem gratie. cuius dicit. (Vocatis scis.) Quia ad sanctitatem per gratias vocacionis pervenerunt. Ro. 8. Quos predestinavit deus et vocavit. p̄ Pet. 2. De tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum. Sec̄do ponit personam sc̄darias: fideles. id est qui non solum erant in ipsa civitate: sed habitabant in dyocesi civitatis vel districtu. Unde subdit. Vobis inquit qui estis corinthi scribo: cum omnibus qui inuocant nomen domini nostri iesu christi. id est per veram fidei confessionem. Joel. 2. Omnis qui inuocaverit nomen domini saluus erit. Et hoc in omni loco ipsorum. id est eorum iurisdictioni subiecto. Et nostro: quia per hoc quod subieciuntur episcopo civitatis non eximebantur a potestate apostoli: quinimo magis erant ipsi apostolo subiecti quam his quibus ipse eos subiecerat. ps. In omni loco dominationis eius benedic anima mea domino. Ultimo autem in salutacione ponit bona salutifera que eis optat: quorum p̄mum est gratia per quam iustificamur a peccatis. Roma. 3. Iustificati gratis per gratias ipsius. Ultimum autem est pax que perficitur in felicitate eterne. ps. Qui posuit fines tuos pacem. Esa. 32. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis. Per hec autem duo omnia alia includit. Unde dicit gratia et pax. Lausam eorum ostendit subdens. A deo patre nostro: sed illud Jac. p̄mo. Omne datum optimum et omne donum perfectum de sursum est descendens a patre luminum. Addit autem. Et domino iesu christo: per quem. ut dicitur p̄ma. Per p̄mo. Maxima et preciosa promissa donavit nobis deus. Jo. p̄mo. Gratia et veritas per iesum christum facta est. Quae autem dicit. A deo patre nostro. potest intelligi de tota trinitate a qua creati sumus et in filios adoptati. Additur autem et domino iesu christo. non quia sit persona alia vel hypostasis preter tres personas: sed propter aliam naturam. Uel quod dicitur. Deo patre nostro per quandam appropriationem accipit pro persona patris: sicut Joan. 20. Ascendo ad patrem meum deum meum et deum vestrum. In hoc autem quod subdit. Et domino iesu christo. manifestatur persona filij. tacetur autem de spiritu sancto: quia est nexus patris et filij et intellectus ex ambobus. vel quia est donum utriusque intelligitur in donis de quibus dicit. Gratia et pax que per spiritum sanctum datur. iherosol. 2. Nec omnia operatur vnus atque idem spiritus.

Deinde cum dicit. (Gratias ago deo meo.) Incipit epistolare tractatus. et p̄mo gratias agit de bonis eorum: ut correctione suorum defectuum tolerabilius ferat. Sec̄do ponit eorum instructiones. ibi. (Obsecro autem vos fratres.) Circa p̄mum duo facit. Primo gratias agit de bonis que iam accepta sunt. Sec̄do de bonis que in futurum expectabant. ibi. (Expectantibus reuelationibus.) Circa p̄mum duo facit. Primo ponit gratiarum actionem. cum dicit. Gratias ago deo meo: quod si sit deus omnium per creationem et gubernationem: tamen est eius et cuiuslibet iusti per fides et deuotionem. ps. Deus meus es tu et confitebor tibi. Ostendit etiam quando gratias agit. cum dicit. Semper quia hec gratiarum actio ex charitatis affectu procedit qui in eius corde assiduus erat. puer. 17. Omni tempore diligit qui amicus est. et quis omni tempore eos diligeret: et pro eorum bonis gratias ageret actualiter: tamen etiam pro eis gratias agebat omnibus horis quas habebat orationi deputatas. Ostendit etiam pro quibus gratias agit. cum dicit. Pro vobis de quorum. id est bonis propter charitatis unionem gaudebat. sicut de suis. 3. Jo. p̄. Maior est horum non habeo gratias quam ut audiam filios meos in vita te ambulare. Sec̄do ostendit materiam gratiarum actionis et p̄mo

Ad corinthios I.

in gnali. cuius dicit. In gratia dei. i. p gratia dei que data est vobis in xpo iesu. i. per xpm iesum. Joā. p. De plenitudine eius omnes nos accepimus grāz pro gratia. Secundo in speciali vbi pmo ostēdit gratie abundātia. cū dicit. Quia in oibus. s. que p̄tinēt ad salutē. Diuites. i. abundātes facti estis in illo. i. per xpm fm illud p̄. Cor. s. Propter vos egenus factus est vt illi inopia diuites essetis. Et exponit in qbus sint diuites facti. cū dicit. In omni vbo. v. qz omnibus generib⁹ linguaz loquebant. Uel qz in verbo doctri ne abundabat verbū aut nō pferret ordinate nisi ex scientia pcederet: ideo subdit. In omni scientia. i. intelligentia omnium scripturarū z vniuersalū oium q̄ p̄tinēt ad salutē. Sap. io. Dedit illi scientiā sanctorū. Hoc autē qd dicit apls referendū est ad eos qui erāt in ecclesia pfectiores in quibus etiā alij minores has diuitias possidebant: sicut Aug. dicit sup Joā. Si amas vnitātē habes q̄quis in illa alter habet. tolle inuidiā z tuum est qd alius habet quos cupiditas z inuidia nō separat charitas iungit. Scdo ostendit re ctitudinē dicēs. Sic testimoniū xpi confirmatū est in vobis nō esset rectū verbū doctrine: neqz recta scientia si a testimonio xpi discordaret. vel si ēt xpi testimoniū nō firmiter p fidez cordibus ihereret: qz vt dicit Jac. p. Qui hesitat filis est fluctu maris q̄ a vēto mouet z circūferit. Testimoniū autē xpi dicit. vel qz de ipso pphete p̄nūciauerūt fm illud Act. io. Nūc oēs pphete testimoniū phibent. v. qz ipse xps testimoniū phibuit fm Joā. s. Si ego testimoniū phibeo de me ipso vtz est testimoniū meuz. Uel ēt qz apls in sua p̄dicatiōe xpo testimoniū dedit. Act. 22. Nō recipiēte testimoniū tuū de me. Tertio tāgit grē pfectionē. cū dicit. Ita vt nihil vobis desit in vlla grā. qz. s. i diuersis psonis oēs grās gratis datas hebāt. Ad dinā. n. puidētā p̄tiet vt absqz defectu neā largiat. ps. Nihil deest timētibus eū. Et itez. Inqrentes autē dñm nō minuent oi bono.

C Deinde ponit in futurū expectāda. Et circa h̄ tria facit. Primo ponit futuri boni expectatiōē dicēs. Vobis inqz nō solū habētibus gratiā in p̄nti: s; ēt expectātibus i futurū reuelatiōē dñi n̄ri iesu xpi qua. s. scis suis reuelabitur nō solū p gliaz hūanitatis: fm illud Esa. 33. Regē in decor suo videbūt. s; ēt p gliaz diuinitatis: fm illud Esa. 4. Reuelabit glia dñi. q̄ gde reuelatio hoies btōs facit. p̄ Jo. 3. Cū aut apparuerit filies ei erimus: z videbim⁹ eū sicuti est Et in hoc vita eterna cōsistit fm illud Joā. 7. Nec est vita eterna vt cognoscāt te solū verum deū z quē misisti iesuz xpm. Sicut autē illi qbus xps reuelat sunt beati in re: ita illi q̄ expectāt sunt beati in spe. Esa. 3. Beati oēs q̄ expectāt eū. Et ideo de ipsa expectatiōe grās agit. Scdo ostēdit q̄ hec expectatio nō est vana ex auxilio dñe grē. Unde subdit. Qui. s. xps q̄ spem dedit vobis h̄ reuelatiōis ēt pfirmabit vos in grā accepta. p̄. Pe. vlt. Modicū passos ipse pficiet pfirmabit solidabitqz. z hoc vsqz in finē. s. vite vestre. Mat. io. Qui p̄seuerauerit vsqz in finez hic saluus erit. Nō aut vt sitis sine pctō: qz si dixerim⁹: qm̄ pctm̄ non habemus ipsi nosmetipsos seducim⁹ z vltas in nobis nō ē vt d̄r Joā. i. S; v̄sitis sine crimine. i. sine pctō mortali. p̄ Thimo. 3. Ministrēt nullū crimē habētes. z hoc inqz erit in die aduentus dñi n̄ri iesu xpi. qz. s. q̄ sine crimine iueniēt in die mortis: sine crimine pueniēt ad diē iudicij: fm illud Ecc. ii. Si ceciderit lignū ad austrū siue ad aglonē in quocūqz loco ceciderit ibi erit. Nisi at sine crimine nūc iueniatur: frustra illā reuelatiōē expectaret. Tertio rōnē sue pmissiōis assignat dicēs qd d̄s vos pfirmabit qd debetis sperare: qz d̄s ē fidelis. Deutro. 32. De⁹ fidelis z absqz vlla iniquitate. Per quē vocati estis i societate filij ei⁹ iesu xpi dñi n̄ri. vt. s. habeatis societate ad xpm. z in p̄nti p similitudinez grē fm illud p̄ Joā. p. Si in luce ambulemus: sic z ipse in

luce est societate habemus eū eo adiuuicē. Et in futuro p̄ticipatiōē glie. Ro. 8. Si cōpatimur vt z simul glorificemur. Nō aut videret eē fidelis deus si nos vocaret ad societate filij z nobis denegaret q̄tū in ipso est ea p̄ que puenire ad eū possemus. Vñ Josue p̄ dicit. Nō te deserā neqz derelinquam.

C Lectio.

II.

O Bsecro autē vos fratres p nomē dñi n̄ri iesu xpi. vt idipz dicatis oēs. z nō sint in vobis scismata. Sitis autē pfecti in eodē sensu z in eadē scia. Significatū est enī mihi de vobis frēs mei ab his qui sunt cloes: qz cōtētiōes sunt iter vos. Hoc autē dico qd vnusqzqz v̄m dicit. Ego qdē suz pauli. ego autē appollo. ego x̄o cephe. ego autē xpi. Diuisus est xps. Nunq̄d paulus crucifixus est p vobis. aut in noie pauli baptizati estis. Grās ago d̄o meo q̄ neminē v̄z baptizauī nisi crispu z caium: ne quis dicat q̄ in noie meo baptizati estis. Baptizauī autē z stephane domū: ceterū nescio si quē aliū vestrū baptizauerim. Nō enī misit me xps baptizare sed euāgelizare.

C Premissa salutatiōe z gratiaz actiōe: hic incipit eos instruire. Et pmo ponit instructiōe de his q̄ ad omnes cōmuniter p̄tinēt. s. de his que p̄tinēt ad ecclesiastica sacramēta. Secundo instruit eos de his que ad quosdā p̄tinebāt. i. o. cap. (De collectis autē q̄ fiūt in scōs rē.) In sacramētis autē tria sunt cōsiderāda. Primo qdēz ipm sacramētū sicut baptizamus. secūdo id qd est res significata z p̄tēta. s. gratia. Tertio id qd est res significata z nō cōtēta. s. glia resurrectiōis. Primo ergo agit de ipis sacramētis. Secūdo de ipis gratiis. i. z. cap. (De spūalib⁹ autē nolo vos rē.) Tertio de glia resurrectiōis. i. fra. i. s. cap. ibi. (Notū aut vobis facio.) Circa p̄mū tria facit. Primo determinat ea q̄ p̄tinēt ad sacramētūz baptizatiōis. Secūdo ea que p̄tinent ad sacramētūz matrimonij. s. ca. ibi. (Dio audī inter vos rē.) Tertio ea que p̄tinēt ad sacramētūz eucharisticū. s. cap. ibi. (De his autē que ydolis sacrificātur.) Dñs aut Mat. vlt. Discipulis p̄ceptū dedit de doctrina simul z baptizatiōe dicens. Euntes docete oēs gētes baptizātes rē. Et ideo apls i prima pte simul cū baptizatiōe agit de doctrina. Est aut sciendū q̄ iter corinthios fideles erat qdaz dissensio p̄pter baptizatiōes z doctores. Illi enī q̄ erāt instruiti cōtēnebāt alios. q̄si q̄ meliorē doctrinā acceperit z meliorē baptizatiōem. Unde circa p̄mū duo facit. Primo remouet cōtentiōē. Secūdo cōtentiōis cām q̄ erat in hoc q̄ gliabant de quibusdam z alios xpi mistros cōtēnebāt. i. fra. 3. cap. (Et ego fratres nō potui vobis loq.) Circa p̄mū tria facit. Primo pponit admonitiōē. Secūdo admōitiōis necessitatez ostēdit. ibi. (Significatū ē enī mihi rē.) Tertio rōnē amonitiōis assignat ibi. (Diuisus est xps.) Circa p̄mū duo cōsiderāda sūt. Primo qdēz q̄ eos iducit ad amonitiōē seruādā. Uno modo p̄ p̄p̄iā humilitatē. cum dicit. Obsecro autē vos rē. p̄ner. is. Lum obsecrationibus loquitur pauper. Alio modo per fraternā charitatem. cū dicit. Fratres. qz. s. ex affectu fraterne charitatis hoc dicebat Ecc. i. z. Frater qui iuuatur a fratre quasi ciuitas firma. Tertio per reuerētiaz xpi. cum dicit. Per nomē domini nostri iesu ch̄risti: qd est ab oibus honorādum z cui oportet omnes esse subiectos. Phil. 2. In nomine iesu omne genu flectatur. Secūdo cōsiderādum est qd inducit eos ad tria. Primo qdē ad cōcordiā. cū dicit. (Ut idipm dicatis oēs) i. omnes eadē fidē

editeamini et eandem sententiam perferatis de his que sunt contra
ter agenda. Ro. 15. Ut unanimiter vno ore honorificetis deum
Secundo prohibet vitium contrarium virtuti cum dicit. (Et non sint
in vobis scismata. Quia unitas ecclesiastica diuidi non debet. in
cuius signum milites de tunica inconsutili Job. 19. dixerunt.
Non scindamus eam: sed sortiamur de ea cuius sit. Sint autem
proprie scismata que vel propter diuersas fidei confessionem. vel
propter diuersas sententias de agendis homines vnius collegii in
diuersas separant partes Esa. 22. Scissuras ciuitatis dauid
videbitis: quia multiplicatae sunt. Tertio iudicat eos ad id
quod possunt scismata vitare. scilicet ad perfectionem. Est. n. diuisio
nis causa duz vnusquisque partialiter bonum querit premissio perfectio
bono quod est bonum totius. Et ideo dicit. (Sitis autem perfecti in
eodem sensu). scilicet quo iudicat de agendis. et in eadem scientia qua iu
dicatur de cognoscendis quasi dicat per hoc perfecti esse poteritis
si in unitate persistatis. Col. 3. Super omnia charitatem habete
quod est vinculum perfectionis Mat. 5. Estote perfecti sicut pater
vester celestis perfectus est.

Deinde cum dicit. (Significatum est mihi.) Ostendit necessi
tatem predictae ammonitionis quia scilicet vitio laborabant que
si dicat ideo necesse est vos ad hoc inducere. quia significatum
est mihi fratres mei ab his que sunt cloes: id est quadam villa
corinthiorum iurisdictioni subiecta vel cloes potest esse nomen
matrone in cuius domo erant multi fideles congregati: quia con
tentiones sunt iter vos contra id quod dicitur. puer. 20. Honor est
homini qui separat se a contentione. Et modum contentiois
exponit subdens. Hoc autem dico: id est contentioem nomino quod
vnusquisque vestrum nominat se ab eo a quo est baptizatus et
instructus et dicit. Ego quidem super pauli. quia erat a paulo bap
tizatus et instructus. Alius ego autem appollo. quia corinthios predica
uerat. ut habet act. 19. Alius ego vero cephe: id est petri cui
dictum est Job. 1. Tu vocaberis cephas quod interpretatur pe
trus. Quod quidem ideo dicebant quod putabant a meliori baptista
meliozem baptismum dari. quasi virtus baptiste in bap
tizatis operaretur. Et de hoc pseudo apostoli gloriabantur sed illud
ps. Vocauerunt nomina sua in terris suis. Alius autem dicit
Ego autem sum christi qui solus bene dicit. quia solius christi vir
tus operatur in baptismo christi. Job. 1. Super quem vide
ris spiritum descendere et manere ipse est qui baptizat. Et ideo
baptizati a solo christo denominantur christiani: non au
tem a paulo paulini. Esa. 4. Tantum inuocetur nomen tuum
super nos. Ad huius autem erroris vitandam dicuntur greci hac
forma in baptizando vti. baptizet seruus christi Nicolaus
in nomine patris et filii et spiritus sancti. ut detur intelligi quod
homo non baptizatur iterius. sed baptizatur a christo. Quia tamen etiam
homo baptizatur ministerio ut membrum et minister christi. ideo
ecclesia vtitur hac forma in baptizando. Ego te baptizo in
nomine patris et filii et spiritus sancti. quod quidem est expressius
secundum formam a christo traditam. qui dixit discipulis. Docete
omnes gentes baptizantes eos in nomine patris et filii et spi
ritus sancti etc. Ubi ipse apostolos dicit baptizantes sed que
modum sacramenti minister dicit ego te baptizo.

Deinde cum dicit. (Diuisus est christus etc.) Ponit rationes
predicte ammonitionis que iter eos scissure et contentiones
esse non debebant. et primo ex parte baptismi. Secundo ex parte do
ctrine ibi. (Non in sapientia verbi.) Circa primum tria facit.
Primo ponit inconueniens quod ex predicta contentione sequitur.
Secundo manifestat quare illud inconueniens sequatur ibi.
(Nunquid paulus circuncisus est etc.) Tertio excludit qua
dam falsam suspicionem ibi. (Gratias ago deo meo etc.) Di
cit ergo primo dixi quod vnusquisque vestrum dicit. ego super pau
li. ego appollo. Et ex hoc sequitur quod christus est diuisus. Nec
refert vtrum interrogatiue vel remissiuue legatur. Hoc autem
potest intelligi vno modo quasi diceret per hoc quod iter vos
ostenditur: christus est diuisus a vobis: qui non nisi in pace

habitat secundum illud ps. In pace factus est locus eius. Esa. 59.
Iniquitates vestre diuiserunt iter vos et deum vestrum. Sed
melius aliter hoc potest intelligi ut sit sensus per hoc quod cre
ditis baptismum esse meliozem qui a meliori baptista da
tur. sequitur quod christus qui principaliter et interius bap
tizat sit diuisus id est differens in sua virtute et effectu secundum dif
ferentiam ministroz quod patet esse falsum per id quod dicitur
ephe. 4. Unus dominus vna fides vnum baptisma. Sed
adhuc melius hoc intelligitur quod apostolus dicit ex hoc quod
ea que sunt propria christi et alijs attributis quodammodo christus
diuiditur plures christos facientes contra id quod dicit Mat.
23. Magister vester vnus est christus. Esa. 45. Conuertimini
ad me et salui eritis omnes fines terre quia ego domi
nus et non est alius. Est autem sciendum quod christus in sa
cramento baptismi duplicem habet virtutem sibi propriam.
Vnam quidem diuinam qua simul cum patre et spiritu san
cto interius mundat a peccato. et hoc nulli creature potuit
comunicari. Alia autem est propria virtus secundum humanam na
turam: que est potestas excellentie in sacramento et consi
stit in quatuor. Quorum vnum est quod ipse sacramenta insti
tuit. Secundum est quod potuit effectum sacramentorum sine
sacramento conferre. Tertium est quod meritum passionis eius opera
tur in baptismo et alijs sacramentis. Quartum est quod ad in
uocationem nominis eius sacramenta conferuntur. Hanc
autem potestatem excellentie: et maxime quantum ad hoc
vltimum conferre potuit ministris baptismi: ut scilicet eorum no
minibus consecraretur baptismus: sed noluit ne scisma ex
hoc in ecclesia fieret dum tot reputarentur baptismi quot es
sent baptiste. Et hoc est quod secundum expositionem aug. Jo. bab.
de christo nescisse fatetur. Jo. 3. Utrum. scilicet hanc potestatem
sibi retineret.

Deinde cum dicit. (Nunquid paulus etc.) Ostendit pre
dictum inconueniens sequi ex eorum errore quod diuersus ba
ptisma esse estimabant secundum differentiam baptistarum: hoc
enim esset si a baptista baptismus efficaciam haberet quod
quidem solius est christi. Hoc autem ostendit dupliciter.
Primo quidem ex parte passionis christi in cuius virtute
baptismus operatur. secundum illud Ro. 6. Quicumque baptizati
sumus in christo iesu in morte ipsius baptizati sumus. Et
ideo dicit. Nunquid paulus crucifixus est pro vobis qua
si dicat. Nunquid passio pauli causa est nostre salutis: ut
secundum ipsum baptismus habeat virtutem saluandi: quasi di
cat non. Hoc enim proprium est christo ut sua passione et mo
te nostram salutem operatus fuerit. Jo. 11. Expediit ut vnus
homo moriatur pro populo et non tota gens pereat. z. Lozi. 5.
Vnus pro omnibus mortuus est. Sed contra videtur esse quod
apostolus dicit Col. 1. Haudeo in passionibus meis pro vo
bis et adimpleo ea que defunt passionum christi in carne
mea pro corpore eius quod est ecclesia. Sed dicendum quod passio
christi fuit nobis salutaris non solum per modum exem
pli secundum illud prime pe. z. Christus passus est pro nobis: vobis
relinquens exemplum ut sequamini vestigia eius: sed etiam
per modum meriti et per modum efficacie in quantum eius san
guine redempti et iustificati sumus. secundum illud Heb. vltimo.
ut sanctificaret per suum sanguinem populum: extra por
tam passus est: sed passio aliorum nobis est salutaris solum
per modum exempli. secundum illud z. Lozi. i. Siue tribulamur
per vestra exhortatione et salute. Secundo ostendit idem ex
virtute nominis christi qui in baptismo inuocatur. Unde
subdit. Aut in nomine pauli baptizati estis: quasi dicat non.
Ut enim dicitur Act. 4. Non est aliud nomen datum ho
minibus per quod oporteat nos saluos fieri. Unde et Esa. 26.
dicitur. Nomen tuum et memoriale tuum in desiderio animi
me. Sed videtur quod in nomine christi homines non bap
tizentur. Dicit enim Mat. vltimo. Docete omnes gentes:

Ad corinthios I.

baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti. Dicendum est autem quod in primitiva ecclesia: quod nomen christi multum erat odiosum: ut venerabile redderet: apostoli in nomine christi baptizabant ex speciali ordinatione spiritus sancti. Unde dicit Act. 8. quod in nomine christi baptizati sunt viri et mulieres. Et tamen ut ambrosius dicit: In nomine christi tota trinitas intelligitur. Christus enim interpretatur unctus: in quo intelligitur non solum ille qui unctus est filius dei: sed etiam ipsa unctio quod est spiritus sanctus: et ipse unctus qui est pater. Item illud psalmi. Unxit te deus tuus oleo leticie pro consortibus tuis. Nunc autem quod nomen christi iam est magnum in gentibus: ab ortu solis usque ad occasum. ut dicit Mal. 1. ecclesia vestra forma puri instituta a christo. baptizans in nomine patris et filii et spiritus sancti. Et tamen quod cumque in hac forma baptizatur. baptizantur in nomine eius qui est vere filius dei. Item illud. 1. Jo. vlti. Ut simus in vero filio eius iesu christo. Baptizantur etiam omnes fideles in nomine christi. Item si de professione nominis christi. Item illud Joel. 2. Dis quicumque invocauerit nomen domini saluus erit. Unde baptizati a christo christiani nominantur: quod ut dicit Gal. 1. Quotquot in christo baptizati estis christum induistis. Sic ergo si solius christi passio: si solius christi nomen virtutem conferat baptismum ad salvandum: verum est proprium esse christo ut ex eo baptismus habeat sanctificandi virtutem. Unde quod hoc alijs attribuit diuidit christum in plures.

¶ Deinde cum dicit. (Gratias ago deo meo.) Excludit quandam suspicionem. quod ibi dixerat: nunquid enim paulus crucifixus est pro vobis: posset aliquis credere quod si non auctoritate ministerio tamen plures baptizauerit. Et circa haec tria facit. Primo gratias agit de hoc quod paucos baptizauit. Secundo quibusdam paucis nominatis quosdam alios addit. ibi. (Baptizauit autem.) Tertio assignat rationem quare non multos baptizauerit ibi. (Non enim misit me deus.) Dicit ergo primo. (Gratias ago deo meo quod neminem vestrum baptizauit nisi crispi.) De quo Act. 18. Crispus archisynagogus credidit domino: cum in domo sua. (Et haec) ad quem scribitur. 3. Laus. Johannis. Et quod gratiarum actio locum non habet nisi in beneficijs perceptis: consequenter apostolus ostendit qualiter de hoc gratias agat cum subdit. Ne quis dicat quod in nomine meo baptizati estis. Est enim optabile sanctis viris ne ex bonis que ibi faciunt alij sumant occasionem erroris sui sine peccati. Et quod corinthii in eum errorem deueniant ut se a suis baptistis nominarent dicentes. Ego sum pauli et apolo: ac si in eorum nominibus essent baptizati: ideo gratias agit de hoc quod de suo ministerio talis error consequutus non fuerit. Et ideo signanter dicit se baptizasse illos qui ab hoc errore immunes erant.

¶ Deinde cum dicit. (Baptizauit autem etc.) Poneit quosdam alios a se baptizatos: ne in eius verbis aliquid vitatis minus appareret. Unde dicit baptizauit et domum. id est familia Stephane. scilicet cuiusdam matrone. Et quod circa particularia facta memoria hominum labilis est: subdit. Letterum nescio. id est in memoria non habeo. Si quem alium baptizauerim in propria persona.

¶ Deinde cum dicit. (Non enim misit etc.) Assignat rationem quare paucos baptizauerit dicens. Non enim misit me deus baptizare: sed euangelizare. **¶** Contra quod videtur esse quod dicit Mat. vltimo. Euntes docete omnes gentes baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti. **¶** Sed dicendum est quod christus apostolos misit ad vtriusque: ita tamen quod ipsi per se ipsos predicarent. Item quod ipsi dicit Act. 6. Non est equum reliquere nos verbum dei et ministrare mensis. baptizaret autem inferiores ministros. et hoc id est: quod in baptismum nihil operatur industria vel virtus baptizantis. vnde indifferens est vtriusque maioris vel minoris ministrum dei baptismum: sed in predicatione euangelij multum operatur sapientia virtus predicantis: et ideo predicationis officium per se ipsos apostoli tamen maiores ministri exercebant sicut et de ipso christo dicit Jo. 4. quod ipse non baptizabat

sed discipuli eius qui tamen de seipso dicit. Lu. 4. Quia et alijs ciuitatibus oportet me euangelizare regnum dei. quod ideo misit me. Esa. 61. Ad annunciandum mansuetis misit me.

¶ Lectio.

III.

Non in sapientia verbi: ut non euacuatur crux christi. Verbum enim crucis percussibus quod est stultitia est: his autem qui salui sunt. id est nobis dei virtus est. Scriptum est enim. Perdas sapientiam sapientium et prudentiam prudentium reprobo. vbi sapiens vbi scriba: vbi inquisitor huius seculi. Nonne stultus fecit deus sapientiam huius mundi. Nam quod in dei sapientia non cognouit mundus per sapientiam deum placuit deo per stultitiam predicationis saluos facere credentes. Quoniam et iudei signa petunt et greci sapientiam querunt. Nos predicamus christum crucifixum: in deis quidem scandalum: gentibus autem stultitiam: ipsis autem vocatis iudeis atque grecis christum dei virtutem et dei sapientiam. quod quod stultum est dei sapientius est hominibus: et quod infirmus est dei fortius est hominibus.

¶ Postquam apostolus improbauit corinthiorum contumeliam: rationem sumpta ex parte baptismi: hic excludit eorum contumeliam rationem sumpta ex parte doctrine. Quidam enim eorum gloriabantur de doctrina pseudo apostolorum qui ornatis verbis et humane sapientie rationibus veritatem fidei corrumpabant. Et ideo apostolus primo ostendit hunc modum uenientem non esse doctrine fidei. Secundo ostendit hoc modo docendi se usum apud eos non fuisse. z. cap. ibi. (Et ego cum venissem ad etc.) Circa primum duo facit. primo proponit quod intendit. scilicet manifestat propositum ibi. (Ut non euacuetur.) Dicit ergo primo. dixi quod misit christus euangelizare: non tamen ita quod ego in sapientia verbi euangelicem. id est in sapientia mundana que verbosus facit in quantum per eam multis vanis rationibus homines vitur. Eccl. 6. Verba sunt plurima multum in disputando: habentia vanitatem. Prover. 14. Vbi verba sunt plurima: ibi frequenter egestas. Vel sapientiam verbi nominat rhetoricam quam docet ornate loqui: ex quo allicium iterum bonis ad assentiendum erroribus et falsitatibus. Unde Ro. 16. Per dulces sermones seducunt corda inocentium. Et de me retrice dicitur. Prover. 2. in figura heretice doctrine. Ut eruaris a muliere aliena et extranea que mollit sermones suos. Sed econtra dicitur Esa. 33. Populum imprudentem non videbis. scilicet in catholica ecclesia: et populum alti sermonis ita ut non possis intelligere differtitudinem lingue eius in quo nulla est sapientia: sed quod in greco ponitur logos: quod rationem et sermonem significat: posset conuenientius intelligi sapientia verbi. id est humane rationis: quod illa que sunt fidei humanam rationem excedunt. Item illud Eccl. 3. Plurima supra sensum hominis ostensa sunt tibi. **¶** Sed contra hoc videtur esse quod multi doctores ecclesie in doctrina fidei sapientia et rationibus humanis et ornatu verborum sunt vsi. Dicit enim Jeron. in epistola ad magnum oratorem urbis rome: quod omnes doctores fidei dei et ornatu phie doctrinis atque scientijs suos referarunt libros: ut nescias quid in illis primum admirari debeas eruditione seculi an scientiam scripturarum. Et aug. dicit in. 4. de doctrina christiana. Sunt viri ecclesiastici qui diuina eloquia non solum sapienter: sed etiam suauiter tractauerunt. Dicendum est ergo quod aliud

est docere in sapientia verbi quocumque modo intelligatur: et aliud vti sapientia verbi in docendo. Ille in sapientia vbi docet q sapientia verbi accipit p principali radice sue doctrine: ita. s. q ea solum approbet que verbi sapientiam continet: reprobet autem ea que sapientiam verbi non habet. et hoc fidei est corruptivum: vti autem sapientia verbi q suppositis vere fidei fundamentis si qua vera in doctrinis philosophorum inueniat in obsequium fidei assumit. Unde aug. dicit in scdo de doctrina christiana q si qua phi dixerunt fidei nostre accommodata non solum formidanda non sunt: sed ab eis tanquam ab iniustis possessoribus in usum nostrum vendicanda. Et in. 4. de doctrina christiana dicit. Lumen posita sit in medio facultas eloquii que ad persuadendum seu prava seu recta valent pluribus: cur non bonorum studio pareat vt militet veritati: si eam mali in usum iniquitatis et erroris usurpant.

C Deinde cum dicit. (Ut non euacuetur crux christi.) Probat quod dixerat: et primo quidem ex parte matris. scdo ex parte ipsorum doctorum ibi. (Uideate enim uocationem vestram etc.) Circa primum tria facit: primo ostendit modum docendi qui est in sapientia verbi non esse congruus fidei christiane. Secundo probat quod supposuerat ibi. (Verbum enim crucis.) Tertio probationem manifestat ibi. (Quoniam iudei signa petunt.) Circa primum considerandum est quod etiam in philosophicis doctrinis non est idem modus conueniens cuiuslibet doctrine. Unde sermoes secundum matrem sunt expectandi. vt dicit in primo ethicorum. Tunc autem maxime modus aliquis docendi est materie incongruus quoniam per tales modum destruit id quod est principale in materia illa: puta si quis in rebus intellectualibus velit metaphoricis demonstrationibus vti que non transcendant res imaginatas ad quas non oportet intellectum adduci: vt boetius ostendit in libro de trinitate. Principale autem in doctrina fidei christiane est salus per crucem christi facta. Unde in secundo dicit. Non iudicam me scire aliquid iter vos nisi iesum christum hunc crucifixum. Qui autem principaliter inuitur in docendo sapientie verbi quantum in se est euacuat crucem christi. Ergo docere in sapientia verbi non est modus conueniens fidei christiane. hoc est ergo quod dicit Ut non euacuetur crux christi. i. ne si in sapientia verbi predicare volueris tollas fides de virtute crucis christi Gal. 5. Ergo euacuatur est scandalum crucis. ps. Qui dicunt exinanite vsque ad fundamentum in ea.

C Deinde cum dicit. (Verbum crucis etc.) Probat quod doctrinam que est in sapientia verbi crucis christi euacuetur. Et circa hoc duo facit. primo iducit probationem. secundo assignat eam doctorum ibi. (Scriptum est enim etc.) Dicit ergo primo Iohannes dixit quod si per sapientiam verbi doctrina fidei proponeretur euacuaretur crux christi. Verbum enim crucis. i. annunciatio crucis christi. stultitia est. i. stultum aliquid videtur. Pereuntibus quidem. i. infidelibus que se secundum mundum existimant sapientes: eo quod predicatio crucis christi aliquid continet quod secundum humanam sapientiam impossibile videtur. puta quod deus moriatur: quod omnipotens violenter manibus subiciatur. Continet etiam quedam que prudentie huius mundi tria videtur: puta quod aliquis non refugiat confusiones cum possit et aliqua habet. Et ideo paulo habet annuncianti dixit festus vt legitur. Act. 26. Insanis paulus: multe littere ad isaniam te adducunt. Et ipse paulus dicit i. 4. Nos stulti propter christum: et ne credatur re vera verbum crucis stultitiam continere: subdit. Dis autem qui salui fiunt. i. nobis. s. christi fidelibus qui ab eo saluantur secundum illud Mat. 1. Ipse enim saluus faciet populum suum a peccatis eorum. Virtus dei est: quod ipsi in cruce christi mortem dei cognoscunt qua dyabolum vicit et mundum Apocal. 5. Ecce vicit leo de tribu iuda. Item virtutem quam in seipsis experiuntur dum simul cum christo vitis et concupiscentis moriuntur. secundum illud Gal. 5. Qui christi sunt carnem suam crucifixerunt cum vitis et concupiscentis

Unde in ps. dicit. Virgam virtutis tue emittet dominus ex sion. Luc. 6. Virtus de illo exibat et sanabat omnes.

C Deinde cum dicit. (Scriptum est enim) ostendit predictorum causam et ponit primo quare verbum crucis sit hominibus stultitia. Secundo ostendit quare ista stultitia sit virtus dei his qui saluantur ibi. (Nam quod in dei sapientia etc.) Circa primum duo facit. Primo iducit auctoritatem preuenientem. quod queritur. Secundo ostendit hoc esse impletum ibi. (Ubi sapiens.) Circa primum considerandum quod id quod est in se bonum non potest alicui stultum videri nisi propter defectum sapientie. Nec est ergo causa quare verbum crucis quod est salutarium credentibus: quibusdam videtur stultitia: quod sunt ipsi sapientia priuati. et hoc est quod dicit. Scriptum est enim. Perdam sapientiam sapientum et prudentiam prudentum reprobo. Potest autem hoc sumi ex duobus locis. Nam in abdica dicitur. Perdam sapientiam de idumea: et prudentiam de monte esau. Expressius autem habetur Esa. 29. Peribit sapientia a sapientibus et intellectus prudentium eius abscondetur. Differunt autem sapientia et prudentia. Nam sapientia est cognitio diuinarum rerum. Unde pertinet ad contemplationem. Job. 28. Timor dei ipsa est sapientia. Prudentia vero proprie est cognitio rerum humanarum. Unde dicitur pro. 10. Sapientia est viro prudentia. quod. s. scientia humanarum rerum dicitur. Unde et philosophus. 6. ethicorum dicit quod prudentia est recta ratio agibilia. et sic prudentia ad rationem pertinet. Est autem considerandum quod homines quantumcumque mali non totaliter donis dei priuati: nec in eis dona dei reprobanda: sed in eis reprobandum et perditum quod ex eorum malicia procedit. Et ideo non dicit simpliciter perdam sapientiam. quod omnis sapientia a domino deo est. vt dicitur Esa. 29. Si perdam sapientiam sapientum: id est quam sapientes huius mundi adiuenerunt sibi contra veram sapientiam dei: quod vt dicitur Jac. 3. Non est ista sapientia desursus descendens: sed terrena animalis dyabolica. Similiter non dicit reprobo prudentiam. Nam vera prudentiam sapientia dei docet. sed dicit. Prudentia prudentum. i. quam illi qui se prudentes estimant in rebus mundanis prudentiam reputant. vt. s. bonis huius mundi inhereant. Vel quia vt dicitur. Ro. 8. Prudentia carnis mors est. Et sic propter defectum sapientie reputant impossibile deum hominem fieri: mortem pati secundum humanam naturam. propter defectum autem prudentie reputant inconueniens fuisse quod homo sustineret crucem confusione contempta: vt dicit. Heb. 12.

C Deinde cum dicit. (Ubi sapiens etc.) Ostendit esse impletum quod de reprobatione humane sapientie et prudentie fuerat probatum. Et primo ponit medium sub interrogatione. Secundo conclusionem infert. ibi. (Nonne stultum etc.) Dicit ergo primo. (Ubi sapiens) quasi dicat non inuenitur in congregatione fidelium qui saluatur. per sapientem intelligit illum qui secretas nature causas scrutatur. Esa. 19. Quomodo dicetis pharaoni filius sapientum ego. Et hoc refertur ad gentiles qui huius mundi sapientie studebant. Ubi scriba. i. peritus in lege: et h refert ad iudeos: quasi diceret non est in ceteris fidelium. Jo. 7. Nunquid ex principibus aliquis credidit in eum. Ubi conquisitor huius seculi qui. s. per prudentiam exquirat que sit conuenientia vite humane in rebus huius seculi: quasi dicat: non inuenitur inter fideles: et hoc refertur ad vtrosque. s. iudeos et gentiles. Baruch. 3. Sily agar qui exquisierunt prudentiam que de terra est. Videtur autem apostolus hanc interrogationem sumere ab eo quod dicitur Esa. 33. Ubi est litteratus pro quo sapientes. Ubi est verba legis ponderans pro quo ponit scribam. Ubi est doctor paruulorum: pro quo ponit inquisitorem huius seculi quod paruuli maxime solent instrui de his que pertinent ad disciplinam moralis vite.

C Deinde cum dicit. (Nonne stultam fecit etc.) Infert con-

Ad corinthios I.

cliffones sub interrogatione. quasi dicat. cum illi qui sapientes mundi reputant a via salutis defecerint. none deus sapientiam huius mundi fecit stultam. i. demonstravit esse stultam: dum illi qui in hac sapientia pollebant tam stulti iuveniunt: ut via salutis non acciperent: Jere. io. 7. Si. Stultus factus est omnis homo a scientia sua. Esa. 47. Sapientia tua et scientia tua hec decepit te. Potest autem et aliter intelligi quod dictum est ac si diceret. Perdam sapientiam sapientium et prudentiam prudentium reprobo. i. eligam eam in primis meis predicatoribus sed illud. Prover. 30. Visio quam locutus est vir cum quo est deus. et infra. Stultissimus sum viro: et sapientia hominum non est mecum. Ubi sapiens. quasi dicat inter predicatorum fidei non iuenitur. Mat. ii. Abscondisti hec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea paruulis. None deus stultam fecit. i. demonstravit. Sapientiam huius mundi: faciendo quod ipsis impossibile reputabatur. s. dictum esse hominem mortuum resurgere: et alia huiusmodi.

¶ Deinde cum dicit. (Nam quia in dei sapientia etc.) Assignat rationem quare per predicationis stultitiam saluentur fideles: et hoc est quod dum dictum est quod verbum crucis peritibus quidem stultitia est: virtus vero saluationis credentibus. Nam placuit deo per stultitiam predicationis: id est per predicationem quam humana sapientia stultam reputat. Saluos facere credentes. et hoc ideo: quia mundus. i. mundani non cognouerunt deum per sapientiam ex rebus mundi acceptam: et hoc in dei sapientia. Diuina enim sapientia faciens mundum sua iudicia in rebus mundi instruit. s. illud. Eccl. i. Effudit illam super omnia opera sua: ita quod ipse creature per sapientiam dei facte se habent ad dei sapientiam: cuius iudicia gerunt: sicut verba hominis ad sapientiam eius quam significant. Et sicut discipulus peruenit ad cognoscendum magistri sapientiam per verba que ab ipso audit: ita homo poterat ad cognoscendum dei sapientiam per creaturas ab ipso factas inspicendo peruenire: sed illud. Ro. primo. Inuisibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur. Sed homo propter sui cordis vanitatem a rectitudine diuine cognitionis deuiauit. Unde dicitur. Jo. primo. In mundo erat et mundus per ipsum factus est et mundus eum non cognouit. Et ideo deus per quedam alia ad sui cognitionem salutiferam fideles adduxit: que in ipsis rationibus creaturarum non iueniuntur: propter quod a mundanis hominibus: qui solas humanarum rerum considerant rationes: reputantur stulti. Et huiusmodi sunt fidei documenta. Et est simile sicut si aliquis magister considerans sensum suum ab auditoribus non accipi per verba que protulit: studet alijs verbis uti: per que possit manifestare que habet in corde.

¶ Deinde cum dicit. (Quoniam et iudei etc.) Manifestat probationem premissorum: et primo quantum ad id quod dixerat verbum crucis pereuntibus stulticia est. Secundo quantum ad id quod dixerat. (Dis qui salui sunt virtus dei. ipsis autem vocatis etc.) Circa primum duo facit. primo ponit pereuntium differens studium et intentionem. Secundo ex hoc rationem assignat eius quod dixerat ibi. (Nos autem predicamus christum.) Pereuntium autem. i. infidelium quidam erant iudei quidam gentiles. Dicit ergo dictum est quod verbum crucis pereuntibus est stulticia: et hoc ideo: quoniam iudei signa petunt. Erant enim iudei consueti diuinitus instrui s. illud Deutero. 32. Erudiuit eum et docuit. Que quidem doctrina cum esset a deo per multa mirabilia manifestata: s. illud. ps. Fecit mirabilia in terra egypti. Et ideo ab afferentibus quacumque doctrinam signa querebant. s. illud Mat. 12. Magister volumus a te signum aliquod videre. Et in ps. dicitur. Signa nostra non vidimus. Sed greci sapientiam querunt: utpote in studio sapientie exercitati. sapientiam dico que per rationes rerum mundanarum accipitur. de qua dicitur

Die. 9. Non gloriatur sapiens in sapientia. Per grecos autem omnes gentiles dat intelligere: qui a grecis mundanam sapientiam acceperunt. Querebant igitur sapientiam volentes omnem doctrinam eis propositam s. regulam humane sapientie iudicare.

¶ Deinde concludit quare verbum crucis sit eis stultitia dicens. (Nos autem predicamus christum crucifixum.) s. illud infra. cap. ii. Mortes domini annuntiabitis donec veniat. (Iudeis scandalum.) quod. s. desiderabant virtutem miracula facientem: et videbant infirmitatem crucem patientem. nam ut dicitur. 2. Cor. vlti. Crucifixus ex infirmitate. (Gentibus autem stultitia.) quod contra rationem humane sapientie videtur quod deus moriatur: et quod homo iustus et sapiens se voluntarie turpissime morti exponat.

¶ Deinde cum dicit. (Ipsis autem vocatis.) Manifestat quod dixerat. Dis autem qui salui sunt virtus dei est. Et primo manifestat hoc. Secundo rationem assignat ibi. (Quia quod stultum etc.) Dicit ergo primo dictum est quod predicamus christum crucifixum iudeis scandalum et gentibus stultitia. sed predicamus christum dei virtutem et dei sapientiam ipsis vocatis iudeis et grecis. i. his qui ex iudeis et gentilibus ad fidem christi vocati sunt. qui in cruce christi recognoscunt dei virtutem. per quam et demones superant et peccata remittuntur. et homines saluantur. ps. Exaltare domine in virtute tua. Et hoc dicit contra scandalum iudeorum. qui de infirmitate christi scandalizabantur: et recognoscunt in cruce dei sapientiam: in quantum per crucem convenientissimo modo humanum genus liberat. Sap. 9. Per sapientiam sanati sunt quicumque placuerunt tibi a principio. Dicit autem dei virtus et dei sapientia per quam ad approbationem virtutem quem in quantum per eum pater omnia operatur. Jo. primo. Omnia per ipsam facta sunt. Sapientia vero in quantum ipsum verbum quod est filius nihil est aliud quam sapientia genita vel accepta. Ecc. 24. Ego ex ore altissimi. per ipsum genita ante omnes creaturas. Non autem sic est intelligendum quod deus pater sit fortis et sapiens virtute: aut sapientia genita. quod ut Aug. probat. 6. de trinitate: sequeret quod pater haberet esse a filio: quod hoc est deo esse quod forte et sapienter esse.

¶ Deinde cum dicit. (Quia quod stultum est dei.) Assignat rationem eius quod dixerat dicens quod id quod est infirmum et stultum possit esse et vel sapientia dei: quod quod stultum est dei sapientius est hominibus. quasi dicat. Ita aliquid diuinum vel esse stultum: non quod deficiat a sapientia. sed quod supercedit sapientiam humanam. Voies. n. quod ad seauerunt stultum reputare quod eorum sensus excedit. Ecc. 3. Plura super sensum hominis ostensa sunt tibi. Et quod infirmum est dei: forte est hominibus: quod. s. non de aliquid infirmum in deo per defectum virtutis: sed per excessum humane virtutis: sicut est de inuisibilis in quantum excedit sensum humanum. Sap. 12. Virtute ostendit tu quod non crederis esse in virtute consuetum: quibus si possit referri ad incarnationis mysterium: quod id quod reputat stultum et infirmum in deo ex parte nature assumpte transcendit omnem sapientiam et virtutem. Exo. 15. Quis similis tui in fortibus domine.

¶ Lectio. III.

Videte enim vocatiorem vestram fratres. quia non multi sapientes s. carnem. non multi potentes. non multi nobiles. sed que stulta sunt mundi elegit deus ut confundat fortia et ignobilia mundi et contemptibilia elegit deus. et ea que non sunt. ut ea que sunt destrueret. ut gloriaretur omnis caro in conspectu eius. Ex ipso autem vos estis in christo iesu. qui factus est nobis sapientia et iusticia et sanctificatio et redemptio ut quemadmodum scriptum est. qui gloriatur in domino gloriatur.

CSupra ostēdit apostolus q̄ modus docēdi q̄ est in sapiētia verbi nō cōuenit doctrine xp̄iane rōne materie que est ipsa crux christi. hic ostēdit q̄ predictus docēdi modus nō conuenit doctrine xp̄iane rōne doctoꝝ: s̄m illud. Prover. 26. In derisum est in ore stulti parabola. Et Ecc. 21. Ex ore fatui reprobabit parabola. Quia igit̄ primi doctores fidei nō fuerūt sapiētes sapiētia carnali nō erat eis conueniens vt in sapiētia verbi docerēt. Circa hoc ergo duo facit. P̄mo ostēdit quō p̄mi doctores fidei in rebus humanis defectum patiebant. Secūdo ostēdit quō talis defectus est in eis per xp̄m suppletus ibi. (Ex ipso autēz vos estis.) Circa primū tria facit. p̄mo excludit a fidei p̄mis doctoꝝ excellentiam secularē. Secūdo astruit eoz abiectionem quātū ad seculum ibi. (Sed que stulta sunt mundi.) Tertio rōnem assignat ibi. (Ut nō gloriē.) Dicit ergo primo. dictū est q̄ stultum dei sapiētius est hoibus: et hoc cōsiderare potestis in ipsa vestra cōuersione. Videte enī. i. cōsiderate vocationē vestram: quō. s̄. vocati estis. nō. n. p̄ vos ipsos accessistis: sed ab eo vocati. Ro. 8. Quos predestinauit hos et vocauit. i. pe. z. De tenebris vos vocauit in admirabile lumē suum. Inducit autē eos vt cōsiderent modū sue vocationis q̄ntum ad eos p̄ quos vocati sunt. sicut Esa. 51. dicitur. Attendite ad abraam patrem vestrū et ad saraz que genuit vos: a gbus vocationis ministris p̄mo excludit sapiētiam cū dicit. Quia nō multi eoz p̄ quos vocati estis sapiētes s̄m carnem. i. in carnali sapiētia et terrena. Jac. 3. Nō est ista sapiētia desursus descēdens: sed terrena aīalis dyabolica. Baruch. 3. Sily agar exquisierūt sapiētiaz que de terra est. Dicit nō: q̄ aliqui pauci erant etiā in sapientia mūdāna istructi sicut ipse et barnabas: velut moyses in veteri testamento. de quo d̄r Act. 7. q̄ eruditus erat moyses in oī sapientia egyptioꝝ. Secūdo excludit secularē potētiam cum dicit. (Nō multi potētes.) s̄m seculū. Unde et Jo. 7. dicit Nūqd aliqs ex p̄ncipib⁹ credidit i euz. Et baruch. 3. dicitur. Ubi sunt p̄ncipes gentiū exterminati sunt et ad iferos descēderunt. Tertio excludit excellentiam generis cū dicit. (Nō multi nobiles: et alig iter eos nobiles fuerūt sicut ipse paulus q̄ in ciuilitate romana se natus dicit. Act. 22. et Ro. vlt. de quibusdam dicit. Qui sunt nobiles in apostolis.

CDeide cum dicit. (Sed q̄ stulta sunt rē.) Pōnit ecōuersione eoz abiectionē quantū ad mūdū: et p̄mo defectū contrarium sapiētie cum dicit. Que stulta sunt mūdū. i. eos q̄ s̄m mundum stulti videbant elegit deus ad predicationis officium. s̄. piscatores illiteratos. s̄m illud Act. 4. Cōperto q̄ homines essent sine litteris et ideote admirabant. Esa. 33. Ubi est litteratus: vbi verba legis pōderās. Et hoc vt confundat sapiētes. i. eos q̄ de sapiētia mūdū cōfidunt: dūz ipi nō cognouerūt que sunt simplicib⁹ reuelata. Mat. 11. Abscondisti hec a sapientib⁹ et prudentib⁹ et reuelasti ea paruulis. Esa. 19. Ubi sunt nūc sapiētes tui annūciēt tibi. Secūdo pōnit defectum cōtrariū potētie dicēs. (Et ifirma mūdū.) i. homines ipotentes s̄m mūdum: puta rusticos et plebeios. elegit deus ad predicationis officium. In cuius figura dicit. 3. Re. 20. Ego tradens eos in manu tua per pedis sequos p̄ncipum puinciaz. Et puer. 9. dicitur q̄ sapiētia misit ancillas vt vocarent ad arcē. In vtrisq̄ autē p̄mōz predicatorū ifirmitas designat. Et hoc ideo vt cōfundat fortia. i. potētes huius mūdū. Esa. 2. Incuruabit oīs sublimitas hominum et humiliabit altitudo viroꝝ. Tertio pōnit defectum cōtrariū nobilitati in quo possunt tria cōsiderari. P̄mo q̄dem claritas generis: quā ipsum nomē nobilitatis designat. Et cōtra hoc dicit. Et ignobilia mūdū. i. qui s̄m mūdum sunt ignobiles. ifra. 4. Vos nobiles: nos autē ignobiles. C. z. circa nobilitatē cōsiderant honor et reuer-

rentia que talib⁹ exhibent. et cōtra hoc dicit. (Et cōtēptibilia.) i. homines cōtēptibiles in hoc mundo elegit deus ad predicationis officium. s̄z illud. ps. Facti sumus opprobriū vicinis nostris: et his q̄ in circuitu nostro sunt. Tertio in nobilitate cōsiderat magna opinio quā homines de eis habēt. Et cōtra hoc dicit. Et ea que nō sunt. i. q̄ nō videtur esse in seculo: elegit deus ad predicationis officium Job. 30. Quoz virtus manuum erat mihi p̄ nihilo et vita ipsa putabant̄ idigni. Et hoc iō vt destrueret ea que sunt. i. eos q̄ in hoc mūdū aliqd esse vident. Esa. 23. Dominus exercituum cogitauit hoc vt detraheret superbiā oīs glorie et ad ignominia deduceret vnīuersos iclitos terre.

CDeinde assignat cām dictoꝝ dicens. (Iō nō elegit in seculo excellētes sed abiectos.) Ut non gloriē oīs caro rē. i. vt nullus p̄ quacūq̄ carnis excellētia gloriētur per comparisonem ad dominum. Jere. 9. Non gloriētur sapiens in sapiētia sua et nō gloriētur fortis in fortitudine sua: et nō gloriētur diues i diuitijs suis. Ex hoc enīz q̄ deus mūdūz sue fidei subiecit nō per sublimes in mūdū siue in seculo: s̄z p̄ abiectos: nō pōt gloriari hō q̄ p̄ aliquā carnalē excellētiā saluatus sit mūdus. Videret autē nō esse a deo excellētia mūdāna: si deus nō vteret̄ ad suū obsequiū. Et iō in p̄ncipio q̄dem paucos: postremo vero plures seculariter excellentes deus elegit ad p̄dicationis officium. Uñ in glo. d̄r q̄ nisi fideliter p̄cederet piscator nō humiliter sequeretur orator et etiā ad gloriā dei p̄inet dūz p̄ abiectos sublimes in seculo ad se trahit.

CDeide cū dicit. (Ex ipso autē vos estis) ne p̄dicatores fidei tanq̄ nō excellētes: sed abiecti in seculo cōtēnerentur: ostēdit quō deus p̄dictū defectū in eis supplet. Et circa hoc tria facit. P̄mo ostēdit cui sit attribuēda salus mundi q̄ p̄dicatoꝝ ministerio facta ē dicēs. Dicitū ē q̄ vocati estis non p̄ excellētes s̄z p̄ abiectos in seculo. ex quo p̄z q̄ vestra cōuersione nō ē hōi attribuēda sed deo. De B̄ ē q̄ dicit. Ex ipso autē. i. ex virtute dei. Vocati estis in xp̄o iesu. i. ei iuncti et incorporati p̄ grām. Ephe. 2. Ipsius. n. factura sumus creati in xp̄o iesu in opib⁹ bonis.

CDeide ostēdit quō deus p̄dictos defectū p̄dicatoꝝ suis supplet p̄ xp̄m: et p̄mo q̄ntū ad defectū sapie cū dicit. Qui. s̄. xp̄s fact⁹ ē nobis p̄dicatib⁹ fidez et p̄ nos oib⁹ fidelib⁹ sapia q̄ ei iherēdo q̄ ē dei sapia: et p̄ncipado ipm p̄ grāz sapiētes facti sum⁹ et B̄ a deo q̄ nobis xp̄m dedit et nos ad ip̄s traxit s̄m illud Jo. 6. Nemo pōt venire ad me nisi pater q̄ me misit traxerit eum. Deutero. 4. Dec ē vestra sapiētia et intellectus corā populis. Secūdo q̄ntū ad defectū potētie dicit. Et iusticia q̄ pp̄ sui fortitudinē thoraci p̄parat. Sap. 5. Induet p̄ thorace iusticia. Dicit autē xp̄s nobis fact⁹ iusticia in q̄ntus p̄ ei⁹ fidē iustificamur s̄z illud. Ro. 3. Iusticia autē dei p̄ fidē xp̄i iesu. Tertio quātū ad defectū nobilitatis subdit et sanctificatio et redēptio. Sanctificamur. n. p̄ xp̄m in q̄ntū p̄ eū deo cōiungimur in quo cōsistit vera nobilitas s̄z illud p̄mi Re. 2. Quicūq̄ honorificauerit me glorificabo eū: q̄ autē p̄temnūt me erūt ignobiles. Unde d̄r Heb. vltimo. Iesus vt sanctificaret p̄ suū sanguinē populū eū potam passus ē. Factus ē autē nobis redēptio iquātū p̄ ip̄s redempti sumus de seruitute peccati i quo vera ignobilitas cōsistit. Unde i. ps. d̄r. Redemisti me deus vitatis. Tertio assignat dictoꝝ cām cū dicit. (Ut quēadmodū scriptū ē) Die. 9. Qui autē gloriā i duo gloriē. vbi nostra littera habet. In hoc gloriētur qui gloriā scire et nosse me. Dicit enīz. salus hoīs nō puenit ex aliqua excellētia humana: s̄z ex sola virtute diuina nō debet homini gloria sed deo. s̄z illud. ps. Nō nobis domie nō nobis: sed nomini tuo da gloriam Eccl. vltimo. Danti mihi sapiētiā dabo gloriāz.

CAP.

II.

Lectio.

I.

b 3